

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

«» _____ 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

освітня програма «Міжнародні відносини»

вид дисципліни

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ірина ПЕРЕСИПКІНА, канд. політ. наук, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «27» серпня 2024 року № 21

в.о. завідувача кафедри Ірина ПЕРЕСИПКІНА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації» (бакалаврського рівня)
 Дмитро МИКОЛЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії Олена МИКОЛЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини», підготовки бакалаврів за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів наукових знань щодо виникнення і розвитку сучасної системи міжнародних відносин, сутності світової політики, особливостей зовнішньої політики держав світу.

1.2. Завданням вивчення дисципліни «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика» є:

формування наступних загальних компетентностей

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

формування наступних спеціальних компетентностей

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

СК18. Здатність оцінити міжнародне середовище держави, визначити цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
8-й	-й
Лекції	
24 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	год.

1.6. Заплановані програмні результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» здобувачі повинні досягти таких результатів навчання:

ЗНАННЯ:

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

УМІННЯ:

РН13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН22. Оцінювати міжнародне середовище держави, визначати цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА АВТОНОМІЯ:

РН24. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Міжнародні відносини як суспільне явище і об'єкт наукового дослідження

Поняття «міжнародні відносини». Співвідношення понять «міжнародні відносини», «міжнародна політика», «світова політика», «зовнішня політика». Специфіка міжнародних відносин, їхня генеза. Чинники формування міжнародних відносин. Ознаки міжнародних відносин і міжнародного середовища; анархія та асиметрія як основна ознака міжнародного середовища. Форми міжнародних відносин. Міжнародна політика – фактор формування міжнародних відносин. Сутність та особливості міжнародної політики. Передумови зародження наук про міжнародні відносини як самостійної дисципліни на початку ХХ ст. Співвідношення предметних сфер політичної науки та наук про міжнародні відносини. Основні поняття та категорії наук про міжнародні відносини. Особливості формування методології, методів та технік дослідження міжнародних відносин. Рівні аналізу міжнародних відносин (К. Волтц, Дж. Розенау). Проблема вибору рівнів аналізу.

Тема 2. Теорії міжнародних відносин

Реалізм у міжнародних відносинах. Лібералізм: основні положення та значення. Конструктивізм та його підхід до міжнародної політики. Марксизм та критична теорія в міжнародних відносинах. Теорія залежності та світ-системний підхід. Інституціоналізм та міжнародні інституції. Психологічні теорії міжнародної політики. Теорії вибору та ігрові моделі у міжнародних відносинах. Феміністські підходи до міжнародних відносин. Еклектизм та сучасні тенденції в теорії міжнародних відносин.

Тема 3. Основні характеристики сучасної системи міжнародних відносин

Поняття сучасних міжнародних відносин. Тенденції розвитку міжнародних відносин у сучасному світі. Постбіполярна система міжнародних відносин. Параметри постбіполярного світового порядку. Структура міжнародної системи в умовах постбіполярності. Напівпериферія, макрокоаліції та гегемонізм в епоху постбіполярності. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин.

Тема 4. Актори міжнародних відносин

Держави як основні актори міжнародних відносин. Міжнародні урядові організації (ООН, НАТО, ЄС тощо). Міжнародні неурядові організації (МНУО). Транснаціональні корпорації як суб'єкти міжнародної політики. Роль та вплив регіональних інтеграційних об'єднань. Міжнародні фінансові інституції (МВФ, Світовий банк тощо). Військові альянси та їхнє значення. Роль медіа в міжнародних відносинах. Міжнародні кримінальні та гуманітарні організації. Вплив громадянського суспільства на міжнародну політику.

Тема 5. Міжнародні процеси

Розмаїття форм діяльності та взаємодій акторів в межах міжнародних процесів. Конфлікт і співробітництво як відображення стійких повторюваних моделей взаємодій між учасниками міжнародних відносин та елементами системи. Поняття міжнародного та міждержавного конфлікту як форми взаємодії між акторами міжнародних відносин. Особливості міжнародних конфліктів. Причини та передумови міжнародних конфліктів. Цивілізаційний підхід С. Гантінгтона, системний підхід К. Волтца до пояснення міжнародних конфліктів. Типи та прояви міжнародних конфліктів. Функції міжнародних конфліктів. Особливості сучасних міжнародних конфліктів. Війна. Способи врегулювання міжнародних конфліктів. Роль сили в процесах регулювання міжнародних конфліктів. Поняття та види міжнародного співробітництва як різновиду кооперативних взаємодій між суб'єктами міжнародних відносин. Ознаки та передумови міжнародного співробітництва. Форми міжнародного співробітництва. Міждержавні союзи як форма міжнародного співробітництва. Інтеграційні процеси в міжнародних відносинах. Теорії міжнародної інтеграції. Стадії інтеграційних процесів. Форми інтеграції. Наслідки інтеграційних процесів. Регіоналізм. Переговори як важливий елемент міжнародних процесів. Стадії та функції переговорів. Переговори в умовах конфлікту та співробітництва. Переговори як спосіб прийняття спільних міжнародних рішень. Основні підходи до ведення міжнародних переговорів.

Тема 6. Зовнішня політика держав як чинник формування міжнародних відносин та світової політики

Поняття зовнішньої політики як свідомого та цілеспрямованого впливу держави на міжнародне середовище. Теоретичні підходи до інтерпретації поняття «зовнішня політика» – біологічний, психологічний, структурно-функціональний. Зовнішньополітичні функції держав; їх типологія та ієрархія. Специфіка зовнішньої політики, взаємозв'язок зовнішньої та внутрішньої політики. Зовнішня політика як процес поєднання внутрішньої та міжнародної політики держави. Чинники взаємовпливу зовнішньої та внутрішньої політики. Засоби та інструменти зовнішньополітичної діяльності держав: політичні (дипломатія, членство в міжнародних організаціях і конференціях, переговори), воєнно-силові (війна, інтервенція, військовий шантаж погрози); економічні (економічна кооперація, інвестиції, кредитування, економічний тиск, санкції, ембарго); ідеологічно-інформаційні (пропаганда, інформаційна та культурна експансія, психологічні війни); гуманітарна та культурна політика. Співвідношення «жорсткої» та «м'якої» сили у зовнішній політиці держав. Зовнішня поведінка держави – системна діяльність на міжнародній арені, що базується на комплексі принципів, які стратегічно визначають засоби, напрями та пріоритети такої діяльності. Персоніфіковані («голізм», «тетчеризм» та ін.) і неперсоніфіковані моделі: кооперації, мирного співіснування, конфронтації, конфлікту.

Тема 7. Сучасна зовнішня політика держав

Мета, засоби та інструменти зовнішньої політики. Стратегічне планування у зовнішній політиці. Дипломатія та її роль у зовнішній політиці. Типологія зовнішньої

політики держав. Двосторонні та багатосторонні відносини. Публічна дипломатія та її роль у сучасному світі. Економічні інструменти зовнішньої політики. Військові та безпекові аспекти зовнішньої політики. Формування зовнішньополітичного іміджу держави. Роль громадської думки у зовнішній політиці.

Тема 8. Формування зовнішньої політики держави: умови та чинники

Зовнішня політика як процес прийняття рішень. Поняття зовнішньополітичного рішення. Теоретичні підходи до вироблення зовнішньополітичного рішення: раціонального вибору, психологічний, інституційний, інтеракціоністський, системний. Г. Аллісон і три основні моделі прийняття зовнішньополітичних рішень, в межах яких вона інтерпретується як: 1) результат цілеспрямованої системної і раціональної діяльності суб'єкта (держави); 2) результат діяльності інститутів і застосування комплексу організаційних процедур і процесів; 3) зовнішня політика – результат політичного торгу груп еліт, уряду та лобістів. Взаємодоповнюваність моделей на практиці. Центри та етапи прийняття зовнішньополітичних рішень. Імплементация зовнішньополітичних рішень. Інституційний механізм реалізації зовнішньої політики. Детермінанти формування зовнішньої політики держави. Національний інтерес як базова основа формування цілей і стратегії зовнішньополітичної діяльності держав. Поняття та структура національного інтересу. Функції національного інтересу. Чинники формування (конструювання) національного інтересу. Обумовленість національних інтересів цінностями та ресурсами.

Об'єктивні чинники зовнішньої політики: геополітичне становище, природні ресурси, демографічна ситуація, клімат. Внутрішні та зовнішні, матеріальні та нематеріальні детермінанти зовнішньополітичної діяльності. Чотири групи внутрішніх чинників впливу: фізичні, структурні, культурні та людські. Серед них: принципи державного управління, політичний режим, рівень ВВП, консолідованість суспільства, національний характер політичні традиції, ідентичність. Зовнішні чинники зовнішньої політики держав: тип міжнародної системи, взаємозалежність, співвідношення сил, залученість в міжнародні інститути, місце держави в міжнародній ієрархії, міра її автономії, обмеження суверенітету, відносини з безпосередніми сусідами, транснаціональними акторами. Вплив на зовнішню політику та процес прийняття зовнішньополітичних рішень непевності, турбулентності, гібридності міжнародного середовища. Посилення значення емоційно-психологічних чинників – страху, незадоволення, несприйняття, помилкового сприйняття реальності та інформації. Типи зовнішньої політики.

Тема 9. Роль міжнародних організацій у сучасній зовнішній політиці

ООН та її функції у світі. Рада Безпеки ООН та її рішення. Міжнародний валютний фонд і його роль у глобальній економіці. Світова організація торгівлі та міжнародна торгівля. Європейський Союз: політичний та економічний вплив. НАТО та безпекова політика. Африканський Союз: політична та економічна інтеграція. АСЕАН та співпраця у Південно-Східній Азії. Міжнародні судові органи (Міжнародний кримінальний суд, Міжнародний суд ООН). Роль міжнародних неурядових організацій у світовій політиці.

Тема 10. Зовнішньополітичні доктрини провідних держав

Зовнішня політика США. Зовнішня політика Китаю. Зовнішня політика Європейського Союзу. Зовнішня політика Індії. Зовнішня політика Японії. Порівняльний аналіз зовнішньополітичних доктрин. Регіональні особливості зовнішньої політики. Зовнішньополітичні альянси та їх значення.

Тема 11. Зовнішня політика країн, що розвиваються

Політика країн Африки. Політика країн Латинської Америки. Політика країн Південної Азії. Роль економічних викликів у зовнішній політиці. Політика розвитку та допомога з боку розвинених країн. Партнерство Південь-Південь. Вплив Китаю на країни,

що розвиваються. Роль країн, що розвиваються, у міжнародних організаціях. Проблеми нерівності та їх вплив на зовнішню політику. Регіональні конфлікти та їх вплив на зовнішню політику.

Тема 12. Зовнішня політика сучасної України

Етапи становлення зовнішньої політики України. Стратегічні пріоритети України на міжнародній арені. Відносини України з Європейським Союзом. Україна та НАТО: історія та перспективи. Зовнішня політика України в умовах російсько-української війни. Відносини України з США. Регіональна співпраця: ГУАМ, Вишеградська група. Економічна дипломатія України. Місце України в глобальній міжнародній системі.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах				Обсяг у годинах			
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пз	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Міжнародні відносини як суспільне явище і об'єкт наукового дослідження	10	2	2	6				
Тема 2. Теорії міжнародних відносин	10	2	2	6				
Тема 3. Основні характеристики сучасної системи міжнародних відносин	10	2	2	6				
Тема 4. Актори міжнародних відносин	10	2	2	6				
Тема 5. Міжнародні процеси	10	2	2	6				
Тема 6. Зовнішня політика держав як чинник формування міжнародних відносин та світової політики	10	2	2	6				
Тема 7. Сучасна зовнішня політика держав	10	2	2	6				
Тема 8. Формування зовнішньої політики держави: умови та чинники	10	2	2	6				
Тема 9. Роль міжнародних організацій у сучасній зовнішній політиці	10	2	2	6				
Тема 10. Зовнішньополітичні доктрини провідних держав	10	2	2	6				

Тема 11. Зовнішня політика країн, що розвиваються	10	2	2	6				
Тема 12. Зовнішня політика сучасної України	10	2	2	6				
Усього годин	120	24	24	72				

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин
	Денна форма
Тема 1. Міжнародні відносини як суспільне явище і об'єкт наукового дослідження	2
Тема 2. Теорії міжнародних відносин	2
Тема 3. Основні характеристики сучасної системи міжнародних відносин	2
Тема 4. Актори міжнародних відносин	2
Тема 5. Міжнародні процеси	2
Тема 6. Зовнішня політика держав як чинник формування міжнародних відносин та світової політики	2
Тема 7. Сучасна зовнішня політика держав	2
Тема 8. Формування зовнішньої політики держави: умови та чинники	2
Тема 9. Роль міжнародних організацій у сучасній зовнішній політиці	2
Тема 10. Зовнішньополітичні доктрини провідних держав	2
Тема 11. Зовнішня політика країн, що розвиваються	2
Тема 12. Зовнішня політика сучасної України	2
Разом	24

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
	Денна форма
Тема 1. Міжнародні відносини як суспільне явище і об'єкт наукового дослідження <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 1.	6
Тема 2. Теорії міжнародних відносин <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 2.	6
Тема 3. Основні характеристики сучасної системи міжнародних відносин	6

<i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 3.	
Тема 4. Актори міжнародних відносин <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 4.	6
Тема 5. Міжнародні процеси <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 5.	6
Тема 6. Зовнішня політика держав як чинник формування міжнародних відносин та світової політики <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 6.	6
Тема 7. Сучасна зовнішня політика держав <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 7.	6
Тема 8. Формування зовнішньої політики держави: умови та чинники <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 8.	6
Тема 9. Роль міжнародних організацій у сучасній зовнішній політиці <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 9.	6
Тема 10. Зовнішньополітичні доктрини провідних держав <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 10.	6
Тема 11. Зовнішня політика країн, що розвиваються <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 11.	6
Тема 12. Зовнішня політика сучасної України <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, дистанційний курс у Moodle «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика», Тема 12.	6
Разом	72

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Навчальним планом не передбачено.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП відображає табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП) Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
РН13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
РН22. Оцінювати міжнародне середовище держави, визначати цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.
РН24. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових (тестових) завдань, виконання аналітичних завдань, письмової (тестової) екзаменаційної роботи.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

При вивченні дисципліни «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю.

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань в ході індивідуально / командної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- оцінювання вмінь та навичок проводити фокус-групи, збирати та оброблювати дані.

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. На практичному занятті студент може отримати від 1 до 5 балів. Максимально студент може отримати 60 балів в ході лекційних та практичних занять.

Поточний контроль самостійної роботи здобувачів проводиться у формі опрацювання навчальної літератури за темою, підготовка доповідей.

Сума балів, які здобувач може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення екзамену. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Сума балів, які здобувач може набрати за підсумковим контролем, дорівнює 40.

Сума балів за виконані завдання на практичному занятті наведена в пункті 9.

Розрахункова шкала для оцінювання роботи здобувачів за **поточним контролем**:

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті,

	засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних

	занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Студенти, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання екзамену кількістю балів (до 20 балів), не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Студенти, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання студент зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться у тестовій формі у вигляді семестрового екзамену. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль здійснюється у формі **екзамену**. Проведення екзамену у вигляді **екзаменаційної роботи (білети)**. У одному білеті запропоновано 3 питання, одне питання оцінюється в 10 балів, два наступні питання оцінюються у 15 балів. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика».

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Оцінка успішності здобувача з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок за поточним та підсумковим контролем.

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання екзамену кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Разом	Екза мен	Сума
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	Т. 9	Т. 10	Т. 11	Т. 12	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Набрана кількість рейтингових балів студентом служить основою для оцінки.

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів за 5-ти бальною шкалою

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Доповідь повністю відповідає темі, містить глибокий аналіз, вичерпні факти, аргументовані висновки. Матеріал структурований та добре організований. Студент впевнено володіє матеріалом, демонструє розуміння та здатність відповідати на запитання без додаткових підказок.
4	Доповідь відповідає темі, але аналіз не є глибоким, деякі факти чи висновки можуть бути недостатньо обґрунтованими. Загалом матеріал добре структурований. Студент в цілому володіє матеріалом, але деякі аспекти потребують додаткових роз'яснень або підказок.
3	Доповідь частково відповідає темі, поверхневий аналіз, неповні або нечіткі висновки. Відсутність чіткості у структурі. Студент частково володіє матеріалом, має труднощі з відповідями на запитання або потребує значної допомоги для пояснення.
2	Доповідь не відповідає темі або наявні серйозні недоліки у змісті та структурі. Факти представлені, але без чіткого аналізу. Студент слабо володіє матеріалом, має значні труднощі з відповідями на запитання і потребує суттєвої підтримки.
1	Доповідь не відповідає темі, факти або висновки відсутні, структура доповіді неорганізована або хаотична. Студент не володіє матеріалом, не може відповідати на запитання і не демонструє розуміння теми.
0	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів

Кількість балів 1 питання	Критерії оцінювання
10-15	Здобувач вищої освіти відповідає виявленню всебічного системного і глибокого знання програмного матеріалу, засвоєння основної і додаткової літератури, демонструє чітко володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, передбаченими програмою дисципліни;

	виявляє творчі, аналітичні здібності в розумінні, викладі і використанні навчально-програмного матеріалу; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, а також робить власні висновки та пропозиції
5-9	Здобувач вищої освіти недостатньо повно проявляє знання основного програмного матеріалу; володіння необхідними методами та інструментами аналітичного мислення; вміння використовувати їх для вирішення типових ситуацій, допускаючи окремі помилки, робить неаргументовані висновки, не підтверджуючи їх літературними джерелами та прикладами
1-4	Здобувач вищої освіти розкриває питання недостатньо повно, але володіє понятійним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні; намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в літературних джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, висновки відсутні
0	Здобувач вищої освіти не в змозі дати відповідь на поставлені запитання або надає неправильну відповідь, не розуміє суть питання, не ознайомлений з джерелами, не може робити висновки

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	
90–100	відмінно	
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Брусилівська О. І., Коваль І. М. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н. е. – сер. XVII ст. н. е.): навч.-метод. посіб. Одеса: Одеськ. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2013. 188 с.
2. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
3. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): Навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.
4. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку XX ст.): Навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І. Плазова. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. 139 с.
5. Історія сучасного світу : соціально-політична історія. XV- початку XXI століть : навч. посіб. / Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов та ін. ; за ред. Ю. А. Горбаня. 4-те вид., переробл. і допов. Київ: Знання, 2012. 438 с.
6. Кіссінджер Г. Світовий порядок: роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Надія Коваль. Київ: Наш Формат, 2017. 319 с.
7. Кучик О. С. Зовнішня політика України: підручник. Львів, 2018. 446 с.
8. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети / за ред. І. Горобець І. Дудко, А. Киридон та ін. Київ, 2017. 436 с.
9. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. Київ: Либідь, 2014. 958 с.

10. Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика / В. А. Манжола, О. А. Коппель, В. Ю. Крушинський та ін. Київ: Знання, 2014. 662 с.
11. Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика: навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. Харків: Право, 2016. 540 с.
12. Міжнародні системи та глобальний розвиток / В. А. Манжола, О. А. Коппель, О. С. Пархомчук та ін. Київ: Знання, 2014. 526 с.
13. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посіб. для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ. Київ, 2013. 677 с.
14. США і світ XXI століття: монографія / Пахомов Ю. М., Коваль І. М., Шергін С. О. та інші. Київ: Центр вільної преси, 2013. 620 с.
15. Шамраєва В.М. Міжнародні відносини та зовнішня політика. *Історія дипломатії: навчальний посібник*. Частина І. Харків: Фактор, 2012. 112 с.
16. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин: навчальний посібник. 2-е вид., випр. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.

Додаткова

17. Бадах Ю. Г. «Холодна війна» та її виміри (1946-1991). Київ: КНТЕУ, 2009. 456 с.
18. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
19. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство. Київ: Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
20. Документи та матеріали з історії міжнародних відносин періоду холодної війни / уклад. О. І. Сич, А. В. Мінаєв. Чернівці : Рута, 2008. 47 с.
21. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / С. В. Віднянський та ін. Київ: Генеза, 2004. 616 с.
22. Коппель О. А. Міжнародні системи. Світова політика. Київ: ФАДА, ЛТД. 2001. 224с.
23. Копійка В. В. , Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. Київ, 2012. 759 с.
24. Кривонос Р. А. Німеччина у структурі європейської співпраці. Київ: КНЕУ, 2004. 165 с.
25. Крушинський В. Ю. Британська Європа чи Європейська Британія: Велика Британія в європейських інтеграційних процесах. Київ: ВПЦ «Київській ун-т», 2003. 214 с.
26. Крушинський В. Ю., Манжола В. А. Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика. 1945-1980. Дати. Події. Факти: Навч. Посібник. Київ: Либідь, 2007. 192 с.
27. Кучменко Е. М. Історія міжнародних відносин першої половини ХХ ст. : у 2 ч. Київ: ПК ДСЗУ, 2007. Ч. 1. 369 с.; Ч. 2. 386 с.
28. Кучик О. С., Заяць О. А. Зовнішня політика України: навчальний посібник. Київ: Знання, 2010. 334 с.
29. Лотоцький С., Трохимчук С. Україна в світовому геополітичному просторі. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 192 с.
30. Мальський М. З., Мацях М. М. Теорія міжнародних відносин. Київ: Знання, 2007. 461 с.
31. Мартинов А. Ю. Об'єднання Німеччини: від «Боннської» до «Берлінської» республіки (1990-2005 рр.). Київ: Ін-т історії України НАНУ, 2006. 416 с.
32. Машевський О. П. Проблема Чорноморських проток у міжнародних відносинах (1870 – початок 1920-х рр.). Київ: Аквілон-Плюс, 2010. 791 с.
33. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / Філіпенко А. С., Будкін В.С., Дудченко М. А. та ін. Київ: Знання України, 2004. 304 с.
34. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-і роки): підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. Київ: Либідь, 2001. 622 с.
35. Міжнародні відносини і зовнішня політика / Л.Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. Київ: Либідь, 2001. 265 с.

36. Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
37. Павлюк В. В. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945) : підручник для студентів. Львів: ЛА «Піраміда», 2010. 284 с.
38. Перепелиця Г. М. Асиметрія міжнародних відносин / Г. М. Перепелиця, О. В. Заремба, Пол Д'аньєрі та ін. Київ: Видавничий дім «Стилос», 2005. 555 с.
39. Подалаяк Н. Могутня Ганза. Комерційний простір, міське життя і дипломатія XII – XVII століть. Київ: Темпора, 2009. 360 с.
40. Пронь С. В. США та Японія в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (50-90-ті роки XX ст.). Миколаїв: Вид-во МДГУ, 2003. 244 с.
41. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1914-1991 роки: Навч. посіб. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2009. 140 с.
42. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с.
43. Сучасна історія зарубіжних країн. Програма та навчально-методичні матеріали до курсу / укладачі: Лиман С. І., Тортіка М. В. Харків: ХДАК, 2013. 68 с.
44. Україна і світ: прагнення змін / М. Антонович, Н. Висоцька, С. Курбатов та ін. Київ: Дух і літера, 2010. 448 с.
45. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918): підручник. Київ: Персонал, 2009. 224 с.
46. Холліс М. Пояснення і розуміння міжнародних відносин. Харків: Видавнича група «РА-Каравела», 2002. 216 с.
47. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: Навч. посіб. Львів: Новий Світ-2000, 2009. 360 с.
48. Цветков Г. М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945 рр.: Навч. посіб. Київ: Либідь, 1997. 232 с.
49. Чекаленко Л. Д., Федуняк С.Г. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підручник. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.
50. Щербак Ю. Україна: виклик і вибір: перспективи України в глобалізованому світі XXI століття. Київ: Дух і Літера, 2003. 578 с.
51. Яковенко Н. Л. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство. Київ: Науковий світ, 2003. 227 с.
52. Gray C. S. War, peace and international relations: an introduction to strategic history. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p.
53. Wilkinson P. International Relations: A Very Short Introduction. Oxford: Oxford University Press, 2007. 144 p.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. URL: dontsov-nic.com.ua/wp-content/.../03/Bjezinski.Velyka-shahivnytsia.pdf
2. Брусилівська О. І., Коваль І. М. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н. е. – сер. XVII ст. н. е.): навч.-метод. посіб. URL: <http://www.uk.x-pdf.ru/5istoriya/1563434-1-oi-brusilovska-im-koval-istoriya-mizhnarodnih-vidnosin-ser-iii-tis-ser-xvii-ne-navchalno-metodichniy-posibnik-dl.php>
3. Історія сучасного світу: соціально-політична історія. XV- початку XXI століть : навч. посіб. / Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов та ін. URL: <http://ibrary.udpu.org.ua/library.../bistorichninauki.pdf>

4. Крушинський В. Ю., Манжола В. А. Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика. 1945-1980. Дати. Події. Факти. URL: <https://www.twirpx.com/file/1095133/>
5. Науковий журнал «Acta de Historia&Politica: Saeculum XXI». URL: <https://ahpsxxi.org/index.php/journal/issue/archive>
6. Науковий журнал «Актуальні проблеми міжнародних відносин». URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/issue/view/244>
7. Науковий журнал «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/index>
8. Науковий журнал «Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти». URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/>
9. Науковий журнал «Міжнародні та політичні дослідження». URL: <http://heraldiss.onu.edu.ua/issue/archive>
10. Науковий журнал «Національна безпека і оборона». URL: <https://razumkov.org.ua/vydannia/zhurnal-natsionalna-bezpeka-i-oborona>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ

В умовах обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання згідно з затвердженим розкладом занять на платформі Zoom проводяться лекційні заняття. Семінарські/практичні та консультації, контроль самостійної роботи проводиться на платформах Zoom/Moodle. Складання підсумкового семестрового контролю відбувається дистанційно на платформі Moodle в дистанційному «Сучасні міжнародні відносини та зовнішня політика» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3954>